

PROGRAMSKI TEMELJI IN USMERITVE ZA DELOVANJE ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV ZA VREDNOTE NOB SLOVENIJE

ki jih je po opravljeni razpravi v organih in združenjih Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije, skupščina Zveze sprejela na seji dne 15. maja 2002, po pooblastilu pa je predsedstvo ZZB na eni od svojih rednih sej sprejelo uskladitev nazivov organizacije v tem dokumentu, z novim statutom.

1.

Zveza združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije (v nadaljevanju: ZZB) in njena mestna, območna in občinska združenja (v nadaljevanju: združenja) so domoljubne organizacije, ki v svojih vrstah združujejo borce partizanske in narodnoosvobodilne vojske Slovenije, aktiviste in pripadnike OF, žrtve nasilja okupatorja in njegovih sodelavcev ter druge udeležence narodnoosvobodilnega gibanja. V svoje vrste sprejemajo tudi kot enakopravne člane udeležence organizirane povojne obnove domovine in njenega demokratičnega, socialno pravičnega družbenega razvoja, oziroma vse tiste, ki se v današnjih družbenih razmerah zavzemajo za suverenost slovenske države, za mir in enakopravne odnose med narodi ter za človekove ekološke, socialno-ekonomske ter politične pravice, upoštevajoč pri tem pozitivne dosežke in izkušnje slovenskega naroda in človeštva nasploh.

Delovanje ZZB temelji na tradicijah slovenskega uporništvu, izraženega v boju za narodov obstoj, svobodo in samostojnost, v boju zoper germanske, romanske in druge zavojevalce, v kmečkih uporih, v narodnem gibanju 1848-1918, v boju za slovensko narodnostno mejo, v odporu na okupiranem Slovenskem Primorju, za avtonomijo in samostojnost v kraljevini Jugoslaviji; najvišji izraz pa je uporništvu našlo v narodnoosvobodilnem boju 1941-1945 in končno potrditev v osamosvojitvi 1991.

ZZB se zavzema za krepitev slovenske nacionalne identitete, državnosti, suverenosti, demokratične družbene ureditve, nacionalne kulture, socialne pravičnosti in za uveljavljanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Razvija in utrjuje svobodoljubna in uporniška izročila slovenskega naroda za vsestranski razvoj domoljubne zavesti državljanov, posebej mladine. Na podlagi izkušenj iz preteklih vojn in NOB prispeva h krepitvi varnosti in obrambne moči Republike Slovenije in se hkrati zavzema za mir v svetu.

Delovanje združenj povezuje in usmerja ZZB kot zveza demokratičnih, samostojnih in nestranskih organizacij, ki utemeljujejo svoj program in dejavnost na zgodovinski kontinuiteti boja slovenskega naroda za svobodo, neodvisnost, suverenost, ozemeljsko celovitost ter demokratično, socialno pravično družbeno ureditev.

2.

Pri uresničevanju programskih usmeritev sodelujejo združenja in organizacije ZZB z ustreznimi državnimi organi in ustanovami, političnimi strankami, družbenimi ter veteranskimi organizacijami in društvi ter drugimi subjekti civilne družbe. Posebej se zavzemamo za tesno sodelovanje z Zvezo društev vojnih invalidov Slovenije, Društvom izgnancev Slovenije,

Združenjem veteranov vojne za Slovenijo, Združenjem "Sever", Zvezo društev invalidov vojn Slovenije, Društvom za ohranjanje rodoljubnih tradicij TIGR, Združenjem slovenskih častnikov, Zvezo klubov Maksa Perca in Zvezo društev upokojencev Slovenije. Pri tem poudarjamo priznavanje in uveljavljanje zgodovinsko ovrednotenih pridobitev in izročil narodnoosvobodilnega boja, ki nas je uvrstil v članstvo zmagovite protihitlerjevske koalicije in je eden izmed temeljev slovenske državnosti in sedanjega vključevanja v procese nastajanja demokratične, na človekovih pravicah temelječe skupnosti narodov.

Celotna dejavnost organizacije je javna, v notranjih odnosih pa demokratična in globoko tovariška.

Pravice in dolžnosti članstva ter oblike in način delovanja organizacije določajo statuti združenj in Statut ZZB.

3.

Člani združenj, društev in drugih oblik organiziranja ZZB smo vsestransko zainteresirani za uspešen, demokratičen, gospodarski, socialni, kulturni in politični razvoj Republike Slovenije, za njeno mednarodno odprtost, zasnovano na enakopravnem sodelovanju, in za tako pravno državo, katere temelj bo človek kot nosilec svojih socialnoekonomskih in političnih pravic.

4.

Na področju nacionalne varnosti in mednarodnega položaja ZZB izhaja iz pozitivnih tradicij svetovnega procesa boja proti fašizmu in nacizmu. Pri tem poudarjamo vlogo in položaj Slovenije, ki ga je imela kot del Jugoslavije v veliki zavezniški koaliciji v času druge svetovne vojne. Po osamosvojitvi pa na podlagi teh vrednot dejavno podpiramo njeno uveljavljanje kot samostojne in neodvisne države v mednarodni skupnosti, v OZN in njenih telesih ter ustanovah. Zavzemamo se za njeno vključevanje v evropske integracijske procese ter za dejanske dobrososedske odnose.

Skladno s tem podpiramo kulturo miru in nenasilja, načela razumevanja med narodi, uveljavljanje dialoga ter strpne odnose med ljudmi in narodi. Nasprotujemo odrekanju narodnostnih pravic, oživljanju vsakršnih oblik šovinizma, revanšizma, oziroma sleherni kršitvi katerihkoli človekovih pravic.

Odločno se zavzemamo za svet brez vojn in oboroženih spopadov, za uveljavljanje sodobnega in učinkovitega sistema kolektivne varnosti ter za odpravo posledic vojnih stanj in postopno svetovno omejevanje oboroževanja ter še posebej za izločanje iz proizvodnje, hranjenja in uporabe izredno nevarnih orožij. Zavzemamo se za prepoved postavljanja min ter za odstranjevanje min in rehabilitacijo njihovih žrtev med prebivalstvom na ozemlju nekdanje skupne države. Posebej podpiramo humanitarne akcije v korist beguncev in pregnancev ter se zavzemamo za njihovo vrnitev oziroma druge oblike reintegracije v stabilna družbena okolja.

5.

V okviru Svetovne federacije veteranov, katere dejavni član je, ZZB sodeluje s posameznimi nacionalnimi organizacijami veteranov, z organizacijami pripadnikov odporniških protifašističnih gibanj ter organizacijami žrtev vojnega nasilja. Prav tako sodeluje z organizacijami, ki se v svetovnem merilu zavzemajo za mir, demokracijo, narodnostne in človekove pravice.

Posebno skrb namenjamo sodelovanju s tistimi organizacijami in skupinami veteranov druge svetovne vojne, ki so bili udeleženci in priče NOB na ozemlju Slovenije. Enako pozornost namenjamo stikom in sodelovanju z veteranskimi organizacijami v sosednjih pokrajinah in državah. Ohranjamo redne stike s slovenskimi narodnimi organizacijami v zamejstvu ter se zavzemamo za uresničevanje pravic in učinkovito zaščito narodnih manjšin v Sloveniji in v sosednjih deželah.

Odločno nastopamo proti poskusom prevrednotenja ali celo kriminalizacije narodnoosvobodilnega boja in njegovih udeležencev, ki prihajajo tako iz tujine kot od nekaterih revanšističnih krogov v Sloveniji.

Tudi v prihodnje bomo odprti za takšne stike in sodelovanje z borčevskimi in veteranskimi organizacijami v državah na območju nekdanje SFRJ, ki bo temeljilo na medsebojnem priznavanju in enakopravnosti, vzajemnem spoštovanju ter na izročilih skupnega protifašističnega in narodnoosvobodilnega boja, predvsem pa na mirnem in pravičnem reševanju posledic etničnih nasprotij in vojnih stanj na teh območjih.

6.

ZZB se zavzema za pravno urejeno raven in kakovost varstva vojnih invalidov, veteranov in žrtev vojnega nasilja, skladno s tradicijo in mednarodno uveljavljenimi standardi. Prizadevamo si za primerno družbeno skrb za vse kategorije vojnih veteranov, invalidov in žrtev vojnega nasilja.

Vztrajali bomo, da bodo državni organi, ki so pristojni za vojne veterane, vojne invalide in žrtve vojnega nasilja, ter drugi upravni organi in organizacije dosledno uresničevali zakone in druge splošne akte s področja pravic in varstva vojnih veteranov, vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja. Skladno s tem bomo spremljali socialne, gmotne in zdravstvene razmere, v katerih živijo udeleženci narodnoosvobodilnega boja in žrtve vojnega nasilja, ter dajali predloge za njihovo tenkočutno in dosledno urejanje in reševanje. Sodelovali bomo v pripravi in nadzoru izvajanja zakonskih ter podzakonskih predpisov, ki zadevajo njihovo varstvo in zaščito.

Med svojimi člani bomo gojili solidarnost, humane odnose in tovarištvo ter organizirali prostovoljno in družbeno pomoč ter samopomoč bolnim, ostarelim, osamljenim in drugače prizadetim udeležencem narodnoosvobodilnega boja in žrtvam vojnega nasilja.

Za zadovoljevanje potreb po humani in drugi pomoči svojim članom se ZZB kot soustanoviteljica ustanove Franc Rozman - Stane zavzema za zbiranje donacij oz. finančnih sredstev in za njihovo usmerjanje v te namene.

Svojim članom nudijo naše organizacije potrebno moralno, pravno in drugo pomoč v primerih, ko bi jim bile zanikane ali kršene pravice vojnega veterana ali žrtve vojnega nasilja, kadar bi bili obrekovani ali klevetani in kadar bi bili ogroženi kot borci ali udeleženci odpora.

7.

ZZB se bo prizadevala za objektivno zgodovinsko ovrednoteno podobo narodnoosvobodilnega boja in obdobja povojnega razvoja ter nasprotovali vsem poskusom potvarjanja odpora proti okupatorju in žalitev dostojanstva njegovih udeležencev in udeležencev iskrenih prizadevanj za socialno pravične družbene odnose z enakimi možnostmi za delo, razvoj in človeka dostojno življenje ter svobodo in enakopravnost vseh narodov po svetu.

Pri tem podpiramo prizadevanja, da se ugotovijo objektivna zgodovinska dejstva v letih okupacije Slovenije. Nasprotujemo pa poskusom, da bi se dogajanja v času vojne in še posebej po njej zlorabljala za politične manipulacije.

Skladno s tem zavračamo politično motivirane težnje po pozitivnem ovrednotenju sodelovanja z okupatorjem. Odločno nasprotujemo poskusom, da bi bil narodnoosvobodilni boj razglašen za boj med komunizmom in protikomunizmom ali med revolucijo in protirevolucijo, oziroma za državljansko vojno, da bi se tako opravičilo sodelovanje z okupatorjem in nacifašizmom.

Zavzemamo se za odpravo pravnih in materialnih posledic tistih preteklih etično in pravno nedopustnih dejanj, v katerih so bile kršene človekove pravice in katerih žrtve so bili tako nasprotniki kot udeleženci NOB. Še posebej poudarjamo upravičenost vseh žrtev vojne do pietetnega pokopa in zaznamovanja grobov.

8.

Za strpnost, sožitje ter za resnično spravo med Slovenci je potrebno odgovorno in umirjeno obnašanje vseh, ne glede na nasprotja v času vojne. Nedopustno in nevarno je, da se namesto pietete do mrtvih razpihuje revanšizem ter obujajo in spodbujajo nekdanja medsebojna sovraštva. Vse to povzroča v slovenski družbi nove delitve, ki se prenašajo na mlade generacije. V ZZB prevladuje zavest, da novi izzivi, s katerimi se sooča slovenska družba, zahtevajo predvsem našo odprtost in usmerjenost v prihodnost ter potrebno enotnost glede temeljnih vprašanj obstoja in razvoja slovenskega naroda in njegove države. Zato se zavzemamo za svobodno izraženo voljo državljanov do pomiritve, sprave in sožitja ne glede na nazorske in mišljenjske razlike.

9.

Delovanje ZZB temelji tudi na ugotovitvi, da so svobodoljubna izročila in domoljubna čustva slovenskega naroda dobila polno potrditev v Osvobodilni fronti. Postala so vzor in navdih borcem in aktivistom narodnoosvobodilnega boja, pa tudi večine slovenskega naroda. Zato se bomo še nadalje zavzemali za večjo uveljavitev 27. aprila kot dneva Osvobodilne fronte in

kot državnega praznika - dneva upora proti okupatorju. Le tako bodo izročila, vrednote in pridobitve slovenskega uporništvu spoznali, cenili in sprejemali vedno novi rodovi Slovencev. Tu gre zlasti za strnjenost slovenskega ozemlja, žensko enakopravnost, svobodoljubje, patriotizem, nacionalni ponos, uporniški duh, nasprotovanje nasilju, iznajdljivost, ustvarjalnost, požrtvovalnost, socialno pravičnost, solidarnost, humanost in tovarištvo.

Za ohranjanje in uveljavljanje omenjenih vrednot podpiramo in spodbujamo:

- sodelovanje z vzgojnimi in izobraževalnimi ter športno-rekreativnimi organizacijami, zavodi in društvi, zlasti s tistimi, ki združujejo otroke in mladino;
- posodabljanje domovinske vzgoje, ki temelji na kontinuiteti boja slovenskega naroda za njegov obstoj in suverenost od začetka narodovega samozavedanja, prek bojev za severno in zahodno mejo, 25-letnega boja primorskih Slovencev za priključitev svoji domovini in narodnoosvobodilnega boja 1941/45 ter vojne za osamosvojitve 1991, do današnjih dni;
- spominsko-pričevalno, muzejsko, raziskovalno ter založniško dejavnost s tematiko NOB, odporništvu in domoljubja - vključno s Partizanskim knjižnim klubom;
- umetniško ustvarjalnost ter kulturno-razvedrilno dejavnost, ki je tematsko vezana na NOB in odporništvu nasplah;
- sodobnejši način, oblike in racionalna zaznamovanja obletic pomembnejših zgodovinskih dogajanj, zlasti državnih praznikov kot so: dan upora proti okupatorju - 27. april, ki je hkrati praznik udeležencev NOB, dan zmage - 9. maj, dan državnosti - 25. junij ter dan samostojnosti - 26. december;
- prevzemanje organiziranja spominskih prireditev ob zaznamovanju zgodovinskih dogodkov v NOB s strani državnih institucij, lokalnih skupnosti, veteranskih, športnih in drugih organizacij civilne družbe;
- ohranitev in vzdrževanje grobov in grobišč padlih in umrlih za domovino, spomenikov in drugih spominskih znamenj odporništvu, bojev za severno in zahodno mejo, revolucionarne organizacije TIGR, narodnoosvobodilnega boja in bojev za samostojno Slovenijo, posebej tistih s trajno umetniško in zgodovinsko vrednostjo, ter skrb za grobišča in pomnike NOB na ozemljih drugih držav;
- vključevanje pomnikov in območij, ki so povezana z odporom proti okupatorju in drugimi svobodoljubnimi dogodki, v turistično ponudbo Slovenije in njenih posameznih delov.

10.

Usmeritve iz tega dokumenta bomo povzemali in razčlenjevali v letnih in drugih načrtih delovanja in se na vseh ravneh organiziranosti ZZB prizadevali za njihovo čim bolj kakovostno uresničevanje.